

Η εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας 2000/60/EK και η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα.

Αναστασοπούλου Ε., Κατσόγιαννου Ι., Γεωργιόπουλος Ν. & Γκρίτζαλης Κ.

Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Ινστιτούτο Θαλασσίων Βιολογικών Πόρων και Εσωτερικών Υδάτων,
46.7 χλμ Αθηνών – Σουνίου, 19013 Αθήνα (eanastas@hcmr.gr)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, αποτελούν ουσιαστικό στόχο γενικού ενδιαφέροντος του οποίου την επίτευξη επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει θεσπίσει πολιτικές για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Μια από τις πλέον βασικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί είναι η Οδηγία - Πλαίσιο για τα Ύδατα (WFD, 2000/60/EK) την οποία εφαρμόζει μέσω πολλών Ερευνητικών και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών στα εσωτερικά και παράκτια ύδατα της χώρας. Με βάση τα αποτελέσματα από διάφορα προγράμματα παρακολούθησης των επιφανειακών υδάτων της χώρας έχει αποδειχθεί ότι σε αρκετά υδάτινα σώματα, τα οποία βρίσκονται εκτός του σταθερού δικτύου παρακολούθησης και ταυτόχρονα δέχονται σημαντικές πιέσεις από βιομηχανικές μονάδες όπως ελαιοτριβεία, χυμοποιεία κ.α, καταγράφονται αυξημένες συγκεντρώσεις ορισμένων ενώσεων προτεραιότητας (priority substances).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει νομικό και θεσμικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας από τα πλέον πρωτοπόρα παγκοσμίως, με ακρογωνιαίο λίθο τις οδηγίες για τα Άγρια Πτηνά (79/409/ΕΟΚ) και για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) που αποτελούν τη βάση του ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. Οι δύο οδηγίες συμβάλλουν στην επίτευξη των σκοπών διεθνών συμβάσεων όπως η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα και η Σύμβαση της Βέρνης. Την Οδηγία - Πλαίσιο για τα Ύδατα (WFD, 2000/60/EK), η οποία αποτελεί μια από τις βασικότερες οδηγίες προς αυτήν την κατεύθυνση, εφαρμόζει το ΕΛΚΕΘΕ καταγράφοντας και επεξεργάζοντας μια σειρά δεδομένων βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων σε ένα ευρύ δίκτυο σταθμών παρακολούθησης. Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της παραπάνω οδηγίας είναι η επίτευξη της εξάλειψης των επικίνδυνων ουσιών προτεραιότητας και η εξασφάλιση καλής ποιότητας επιφανειακών υδάτων καθώς επίσης και η επιβολή έγκαιρων δράσεων και ο σταθερός μακροπρόθεσμος σχεδιασμός μέτρων προστασίας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η συλλογή των βενθικών ασπονδύλων πραγματοποιείται με τη μέθοδο AQEM-STAR, η οποία έχει βασισθεί στη θεωρία των πολυενδιετημάτων. Η διαλογή και ο προσδιορισμός των συλλεγέντων οργανισμών λαμβάνει χώρα τόσο στο εργαστήριο, όσο και στο πεδίο, ενώ για την εξαγωγή των βιοτικών δεικτών οι οποίοι ταξινομούν το οικοσύστημα σύμφωνα με τη σχετική Κοινοτική Οδηγία 2000/60/EU, χρησιμοποιείται το Πρόγραμμα ASTERISC. Οι υδρόβιοι μακροασπόνδυλοι οργανισμοί συλλέγονται με τη μέθοδο RIVPACS η οποία βασίζεται στα πολύ-ενδιαίτηματα. Τα δεδομένα αυτά καταχωρούνται στη βάση δεδομένων AQEMdip 2.6 και στη συνέχεια τα δεδομένα εισάγονται στο πρόγραμμα ASTERICS για να υπολογιστούν οι βιοτικοί δείκτες STAR και οι δείκτες BMWP, IBMWP (Spanish Version) και ASPT. Για τη χημική και για τη φυσικοχημική ταξινόμηση, καταγράφονται στο πεδίο οι βασικές φυσικοχημικές παράμετροι με πολυμετρικό όργανο και παραλαμβάνονται δείγματα για περαιτέρω ανάλυση στο εργαστήριο όπως η έκδοση αποτελεσμάτων θρεπτικών αλάτων, κυρίων ιόντων και άλλων χημικών ενώσεων και παραμέτρων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ Με βάση τα αποτελέσματα από διάφορα προγράμματα παρακολούθησης των επιφανειακών υδάτων της χώρας έχει αποδειχθεί ότι σε αρκετά υδάτινα σώματα, τα οποία βρίσκονται εκτός του σταθερού δικτύου παρακολούθησης και ταυτόχρονα δέχονται σημαντικές πιέσεις από βιομηχανικές μονάδες όπως ελαιοτριβεία, χυμοποιεία κ.α, καταγράφονται αυξημένες συγκεντρώσεις ορισμένων ενώσεων προτεραιότητας (priority substances). Ειδικά κατά την διάρκεια της υγρής περιόδου σε όλες σχεδόν τις ελαιοπαραγωγικές περιοχές ανιχνεύονται παραδείγματος χάριν σημαντικά αυξημένες συγκεντρώσεις ολικών φαινολών, οι οποίες ανήκουν στην κατηγορία των ενώσεων προτεραιότητας σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή και την Ελληνική Νομοθεσία. Οι εποχιακοί ρύποι που προέρχονται από βιομηχανικές δραστηριότητες (ελαιοτριβεία, οينوποιεία, εργοστάσια επεξεργασίας οπωροκηπευτικών κ.α.) χρήζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης καθώς οι διαρροές των αποβλήτων τους στις γειτονικές λεκάνες απορροής δημιουργούν έντονα προβλήματα εφόσον παράγονται σε μεγάλες ποσότητες για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Με βάση τα στοιχεία αυτά προτείνεται η ένταξη στο σταθερό δίκτυο παρακολούθησης όλων των λεκανών απορροής που επηρεάζονται από την αυξημένη και εποχιακή βιομηχανική δραστηριότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οδηγία [2009/147/EK](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών

Οδηγία [79/409/ΕΟΚ](#) του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών

Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Αρ.Φυλ. 1289 της 28ης Δεκεμβρίου 1998 Καθορισμός Μέτρων και Διαδικασιών για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της Άγριας Πανίδας & Χλωρίδας

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ής Μαΐου 1992, για την διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Αρ. Φυλ. 1909 της 8ης Δεκεμβρίου 2010 Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/105/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008.

Εικόνα 1. Δειγματοληψία βενθικών μακροασπονδύλων.

Εικόνα 2. Απόβλητα Ελαιοτριβείου